

אורות השבת

גליון מס'
859

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
כי תשא - שבת פרה

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

זאת חקת התורה (לשבת פרה)

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמור דבר אל בני ישראל ויקחו אליהם
פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על. (במדבר יט, ב)

זאת חקת התורה: לפי שהשטן ואומות העולם מותין את ישראל לומר מה המצוה הזאת מה סעם יש בה,
לפיכך כתב בה חקת נורה היא מלפניו אין לך רשות להרהר אחריה. (רש"י)

אכן מצות פרה אדומה, מופלאה היא עד מאוד. ומי לנו חכם ונבון כשלמה המלך אשר
העיד שמצוה זו רחוקה היא ממנו - 'אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני' (קהלת ז, נג). אך
לעומת זאת, ידועים דברי המדרש (במדבר רבה יט, ח) שמצוה זו באה לכפר על חטא העגל,
זה לשונו: 'אמר רבי איבו, משל לבן שפחה שטינוף פלסין של מלך, אמר המלך תבוא
אמו ותקנה את הצואה. כך אמר הקב"ה, תבוא פרה ותכפר על מעשה העגל, עכ"ל. הרי
לפנינו לכאורה טעם מבורר למצוה זו. ועל כרחך שיש לחלק בין חוקי המצוה - למהות
המצוה, והיינו שבחוקי המצוה: כגון שתהא הפרה תמימה באדמימות עד שאם נמצא בה
שתי שערות פסולה, וכן שלא יעלה עליה עול, ושהיא מסהרת את הטמאים אך מסמאת
את הסהורים וכו', באמת שאין לנו שום הבנה והיא בגדר חוק מופלא. אך לגבי מהות
המצוה - שהיא מכפרת על מעשה העגל, הרי שביקשו רבותינו לרמוז שכל שנשכיל
להבין במעשה העגל אשר הוא עצמו פליאה נשגבה - כך תגדל הבנתנו במהות מצות
פרה אדומה הבאה לכפר עליו.

והנה כבר הקדימונו מפרשי התורה וחכמי המוסר בכל התמיהות המתעוררות במעשה
העגל: היאך דור דעה אשר זה מקרוב יצא ממצרים באותות ומופתים, וראו בעיניהם ניסים
גדולים עד אין חקר כדוגמת קריעת ים סוף וירידת המן וכו', ואשר העיד עליהם הכתוב שהגיעו
לדרגת 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי'... והן טרם חלפו ארבעים יום
מאותו מעמד רם ונשגב בהר סיני, בו פצחו כולם במקלה אחת ואמרו 'נעשה ונשמע!' אך
כל זה התפוגג והיה כלא היה, עד שבין רגע החליפו אמונתם בתבנית שור והכריזו עליו 'אלה
אלוהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים'!... וביותר יפלא דברי רבותינו במדרש (שמות רב
מב): 'רבי מאיר אומר, אף לא יום אחד היו אלה עומדין בסיני ואמרו בפיהם מעשה ונשמע,
ולבם לא נכון עמו'. וגזלה מזו מצינו בתוספתא (בבא קמא פרק ז): 'באותה עת נחשבו בני
ישראל לגנבים, שרצו לגנוב כביכול דעתו של מקום, עי"ש. והדברים נוראים ותמוהים חווקים
הם דרשני! ואכן לא בכדי הגדיר הש"ס (שבת פח, ב) מעשה זה במשל נורא ואיום: 'עלובה כלה
המחנה בתוך חופתה', ופי' רש"י: 'כישוראל שעמדו בהר סיני ועשו העגל, עי"ש.

ואמנם הרמב"ן (שם) חש בכל זה והאריך להוכיח שאין כאן חטא של עבודה זרה ח"ו, אלא
שביקשו להם מזרה דרך תחת משה רבינו אשר בושש לבוא, וזה תמצית לשונו: 'אבל הענין
כמו שאמרתי, שלא ביקשו העגל להיות להם לטול ממית ומחיה, וקיבלו עבודת אלהותו
עליהם, אבל ירצו שיהיה להם במקום משה מורה דרכם, עי"ש באורך דבריו הנפלאים. אך
מה נעשה שדברי רש"י סותרין לכאורה השקפה זו, וזה לשונו (שם ד"ה אשר ישלם לפנינו):
'אלהות הרבה איוו להם. כי זה משה האיש, כמין דמות משה הראה להם השטן... אשר העלנו
ממצרים והיה מזרה לנו דרך אשר נעלה בה, עתה צריכין אנו לאלהות אשר ילכו לפנינו, עכ"ל.
ועל כל פנים לפי פירוש רש"י, שומה עלינו להבין, כיצד ירדו ישראל לשפל נורא בזמן
קצר כל כך. ובפרט שלשון הכתובים וכן דברי הש"ס והמדרשים הנזכרים, מטין יותר
לפירוש רש"י. והן אמת שאפשר להמליץ טוב בעד ישראל ולומר, שיד הערב רב' היתה
ראשונה במעל הזה, וכפי שמורה לשון המקרא 'אלה אלוהיך ישראל' ולא קאמר אלה
אלוהינו. מכל מקום עדיין יש לתמוה, כיצד התפתה העם לדברי ההבל הללו.

ולולי דמסתפינא לדרוש במופלא ממנו, הייתי מכוון מבטי להדגשת הכתוב (שמות לב, ז-ח) לך
וד כי שחת עמך... סוד מזהר מן הדרך אשר צויתים... כלומר שעיקר התביעה על ישראל לא
המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

ותעצר המגיפה

נאמר בפרשתנו סגולה לכפר עוונות ולעצור מגיפה **כי תשא**,
ונתנו כופר נפשו, כסף הכיפורים, ולא יהיה בהם נגף, מבאר
הצמח צדק "מחצית השקל" מלשון מחיצה שהיא מגינה
וחוצצת מפני המגיפה, וכמ"ש המגיד ממזריטש 'ועשית לך
שתי חצוצרות' מלשון 'שתי חצאי צורות', שהקב"ה וישראל
הם דבר אחד וצורה שלימה הבנוי משתי חצאים. וכן בימי
דוד המלך נעצרה המגיפה כשישראל התחברו להקב"ה שקנו
בכסף את מקום המקדש. הרבי מורה במכתב ליהודי שהיה
מודאג ממצבו הבריאותי, בפן המעשי צריך למלאות אחרי
הוראת הרופאים **בלי לחץ** כפסק הלכה בשולחן ערוך, אבל
עיקר האדם הוא המחשבה תחשוב טוב יהיה טוב,
ואל תטריד את דעתך בדבר שלא תצמח ממנו תועלת, אלא
ישים בה' מבטחו אשר ישלח דברו וירפאהו.

בבית אבות אבותי ואבותיך

הרב **עוזיאל אדרי**

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קודש
מזריק לבאר-שבע	(15.03.20)	(16.03.20)	(17.03.20)	(18.03.20)	(19.03.20)	(20.03.20)	סח אדר (21.03.20)
עלות השחר	4:35	4:33	4:32	4:31	4:29	4:28	4:27
זמן טלית ותפילין	4:42	4:40	4:39	4:38	4:36	4:35	4:34
זריחה - הנץ החמה	5:54	5:53	5:52	5:51	5:49	5:48	5:47
סוף ק"ש לדעת סג"א	8:12	8:11	8:10	8:10	8:09	8:08	8:07
סוף ק"ש להנשא והר"א	8:48	8:48	8:47	8:46	8:45	8:45	8:44
סוף ברכות ק"ש	9:49	9:48	9:48	9:47	9:46	9:46	9:45
חצות יום ולילה	11:50	11:50	11:50	11:49	11:49	11:48	11:48
טחנה גדולה	12:20	12:20	12:20	12:20	12:19	12:19	12:19
סלח המזרח	16:51	16:51	16:52	16:52	16:53	16:53	16:53
שקיעה	17:51	17:52	17:53	17:53	17:54	17:55	17:55
צאת הכוכבים	18:06	18:07	18:07	18:07	18:08	18:09	18:10

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	כי תשא
הפטרה:	ויהי דבר
כניסת השבת:	17:30
יציאת השבת:	18:22
רבנו תם:	19:04

אורות הפרשה

חמשת חלקי הנשמה

כִּי תֵשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ל, יב), מבאר ה'בן לאשר' הנה בפרשת כי תשא מבוארים ה' עניינים במהלך הפרשה, מחצית השקל, הכיור, הקטורת, המשכן, השבת שהם כנגד ה' חלקים של הנשמה, נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה, והביאור בזה תרומת מחצית השקל היא כנגד הנפש, שנאמר 'ונתנו איש כופר נפשו'. עשיית הכיור הוא כנגד הרוח, שנאמר 'ועשית כיור ונתת שמה מים' שהרוח הוא שוכן תמיד אצל המים כדכתיב 'רוח אלקים מרחפת על פני המים' (בראשית א, ב), ועל כן הכיור נעשה ממראות הצובאות שהיה בהן רוח טהרה להעמיד את צבאות ה' במצרים כמו שכתב רש"י (לח, ח), וכן היו משקים את הסוטה שנכנס בה רוח טומאה ורוח שטות מהמים שבכיור והייתה נבדקת באותן המים. עשיית הקטורת הוא כנגד הנשמה, כדאיתא במסכת ברכות (מג, ב) אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב מנין שמברכין על הריח שנאמר 'כל הנשמה תהלל יה' (תהלים קג, ו), איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו הוי אומר זה הריח. עשיית המשכן הוא כנגד חיה, שהיא החלק של הנשמה הזה הוא מאוד גבוה ובבחינת מקיף, וכן היה המשכן כל עיקרו אורות גבוהים מקיפין מבחוץ ועל גביו של השראת השכינה. שמירת השבת הוא כנגד יחידה, שהיא הבחינה הגבוהה ביותר של הנשמה, כמו שכתב בזוהר הקדוש (ח"ב פח, ב) מהו שבת שמא דקוב"ה השם של הקב"ה, וכדברי הפייטן יחידה ליחדך, כמו שכתב בספר התניא (פ"ב) הנפש השנית בישראל היא חלק אלוהה ממעל ממש.

התפילות מתקבלים תיכף ומיד

וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבֹר כָּל טוֹבִי עַל פְּנֵיךָ וְקִרְאֹתַי בְּשֵׁם ה' לִפְנֵיךָ וְחַנּוּתִי אֶת אֲשֶׁר אֲחֻן וְרִיחַמֹתִי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם (לג, יט), כתב רש"י, וריחמתי את אשר ארחם עת שאחפוץ לרחם יש עתים שכן אענה ויש עתים שלא אענה, אבל בשעת מעשה אמר לו הנה אנכי כורת ברית שהבטיחו ש"ג מדות אינן חוזרות ריקם. וצריך להבין לכאורה נראה כשינוי רצון חלילה, שבתחילה אומר הקב"ה למשה עתים אענה ועתים לא אענה, ואחר כך בשעת מעשה שעמד והתפלל על ישראל אמר לו הנה אנכי כורת ברית והבטיחו ש"ג מדות אינן חוזרות ריקם, והרי הקב"ה יודע מראשית אחרית ואין אמר לו בתחילה שיש עתים שאני לא אענה. ויש לומר על פי מה שכתב בספר דגל מחנה אפרים שבאמת חוק קבע הקב"ה בעולמו שהוא עונה תיכף לכל התפילות, רק שלפעמים משום איזו שהיא סיבה מסוימת יש עיכובים בירידת השפע מלמעלה, והוא נשאר בעולמות העליונים לזכותו של האדם המתפלל ונשמר לו בתור עונג רוחני בגן עדן לעולם הבא, וזה נקרא שיש עתים שאני לא אענה שזה נשאר למעלה, ואחר כך הבטיחו הקב"ה שתפילתן של בני ישראל לא יחזרו ריקם, ויתקבלו תיכף ומיד ויתקיים בהם הפסוק 'ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך' (דברים כח, ב), תיכף ומיד כאן למטה מעשרה טפחים בטוב הנראה והנגלה בעולם הזה.

לראות את פני השכינה

וְחַג שְׁבֻעֹת תַּעֲשֶׂה לָךְ בִּיכּוּרֵי קִצְרֵי חִיטִּים וְחַג הָאֲסִיף תְּקֹופֶת הַשָּׁנָה (לז, כב), מבאר ה'ברכה משולשת' 'וחג שבעת תעשה לך' גימטריה "היכל שכינה שותל ראה כח" עם התיבות והכולל. הכוונה, שעל ידי שעולים עם ישראל לרגל לירושלים עיר הקודש לבית המקדש וזוכים לראות בהיכל את פני השכינה הקדושה נשתל בכל אחד כוחות חדשים גדולים וחזקים לעבודת הבורא. וכדאיתא במסכת חגיגה (ב, א) דתניא יוחנן בן דהבאי אומר משום רבי יהודה סומא באחת מעיניו פטור מן הראייה שנאמר 'שלוש פעמים בשנה יראה כל זכור אל פני האדון ה' (שמות כג, יז), יראה כדרך שבא ליראות כך בא לראות מה ליראות בשתי עיניו אף לראות בשתי עיניו, ומבאר ה'תורת מנחם' (ח"ב, יד), שכשם שהענין שבא ליראות היה באופן שמלמעלה ראו אותו עם כל העניינים שבו, כמו כן היה הענין שבא לראות שהיו רואים את כל העניינים והמדריגות של מעלה עד אור אין סוף הבלתי בעל גבול.

השורה השמינית במתיבתא דרקיעא

וַיְהִי בְרִדַּת מֹשֶׁה מִהָרָה סִינַי וּשְׁנֵי לִחוֹת הָעֵדוּת בֵּיד מֹשֶׁה בְּרִדְתּוֹ מִן הָהָר וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עָוֹר פָּנָיו בְּדַבְרוֹ אִיתוֹ (לז, כט), מבאר הצדיק מרעננה זיע"א כי קרן עור פניו אל תיקרי עור אלא אור פניו, על פי מה שכתב ה'בית אהרן' שקירן פנים הוא אור התורה שבעל פה שקיבל מהר סיני, ובא הפסוק לרמוז ומשה לא ידע כדאיתא במסכת מנחות (כט, ב) אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות אמר לו הקב"ה אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות ורבי עקיבא בן יוסף שמו שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ שבאותיות תילין תילין של הלכות אמר לפניו ריבונם של עולם הראהו לי אמר לו חזור לאחורך הלך משה רבינו וישב בסוף שמונה שורות שבמתיבתא דרקיעא ולא היה יודע מה הן אומרים תשש כחו, כיון שהגיע רבי עקיבא ללמד דבר אחד אמרו לו תלמידיו רבינו מנין לך אמר להן הלכה למשה מסיני מיד נתיישבה דעתו של משה.

אורות הכשרות

דחתה על עיצומו של החסא הנורא, שכן זה דרכו של דוצר הרע שדחם אומר לו כך ומחר אומר לו כך עד שהוא מוידד לבאר שחת. ובפרט כשהוא מוליד בלבו ספיקות גדולות, כדוגמת מה שדרשו רבותינו על הפסוק 'כי בושש משה' – בושש שעות, ודיינו שהקדים להם השטן את שקיעת החמה שש שעות באופן שראו בעליל כי תם מועד ארבעים הימים בו הבטיח משה לרדת מן ההר. זאת ועוד, שהראה להם מיתתו של משה, באופן שראו בעיניהם כי כביכול מת האיש משה ולא ישוב עוד להנהיגם (מזכר בר"י). אך בזאת יצא עליהם הקצף, מדוע 'סרו מהר' מן הדרך. שכן זהו האות כי כל מדרגתם הנשגבה קודם החטא, לא היתה מושרשת בקרבם מתוך עבודה עצמית, אלא היה זה פרי התרגשות הניסים אשר ראו עיניהם, וכבר הזכחנו שאין בכוח הניסים אלא לעורר פרץ של רגשות עד כדי אמינות שירה, אך אין בהם כדי לשנות את לב האדם. וטור המבחן בזה, הוא בזמן 'הספיקות' המקוננים בלב האדם לפי מצוקות הזמן ומשברי העתים, אשר יש בכוחם למחוק בין רגע את רישומו של הנס. חוזה עיקר התביעה על ישראל – 'לך רד כי סור מהר מן הדרך', והבן.

וְדַע שלא תיתכן עליית מדרגה אמיתית בעבודת ה', אלא בלימוד תורה וקיום מצוותיה. וכבר הארכנו בזה בכמה מקומות, ודי אם נזכיר בזה שוב דברי התלמוד (יזמא עב, ב) 'כל תלמיד חכם שאין תוכו כבור – אינו תלמיד חכם', ולפי המבואר שם הכוונה בזה, במי שאין מדרגתו החיצונית תואמת לדרגת היראת שמים שבתוכו, עי"ש. וצריך ביאור, מה שייך ענין זה ל'תלמיד חכם', ומן הראוי היה לומר שכל מי שאין תוכו כבור 'אינו ירא שמים'. ברם לדברינו שפיר יש לומר, שכל תלמיד חכם שאין תוכו כבור, אות וסימן מובהק הוא שמעשיו החיצוניים אינם משקפים את 'חכמתו' בתורה, והבן. **ובזה** ביארנו (ספ) בטוב סעם דברי הש"ס (ברכות סז, א) אדחת מעשה דרבן גמליאל, אשר מעל את דלתות בית המדרש בפני מי 'שאין תוכו כבור'. אך לעומתו רבי אלעזר בן עזריה, ביזם הכתרתו לנשיא ישראל ביטל מיד תקנה זו, ונטפו ארבע מאות ספסלים לבית המדרש ויש אומרים שבע מאות ספסלים, עד שחלשה דעתו של רבן גמליאל וכו', עי"ש. הנה כי כן רבן גמליאל סבר, שמי שאין תוכו כבור אין מקומו בבית המדרש, שהרי אינו תלמיד חכם. אך לעומתו רבי אלעזר בן עזריה סבר, שאדבריה מי שאין תוכו כבור צריך לרוץ לבית המדרש, יען כי רק לימוד התורה יש בכוחו להפוך את לבו עדי עד יתא תוכו כבור, כמו שנתבאר.

ומעתה אפשר שיש לנו הבנה קצת גם בפרשת פרה אדומה המופלאה, אשר כאמור בפתח דברינו היא מכפרת על חטא העגל. שכן הדאזה יראה שיש בה שני רמזים נפלאים לכל דברינו. ראשית ממה שנאמר בה 'זאת התורה אדם כי ימות באהל' (במדבר יט, יד), ודרשו על זה בתלמוד (ברכות סז, ב): 'אמר ריש לקיש, מנין שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל'. וזה הם דברי הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה ג, יד): 'אין דברי תורה מתקיימים במי שמרפה עצמו עליה, ולא באלו שלומדים מתוך עיון ומתוך אכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליה ומצער גופו תמיד ולא יתן שיעה לעיניו ולעפעפיו תנומה. אמרו חכמים דרך רמז, זאת התורה אדם כי ימות באהל, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהל חכמים', עכ"ל. ועוד אמר בפרשת פרה אדומה (במדבר יט, טו) 'וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו סמא הוא', ודרשו רבותינו: 'כל פתוח', רומז על אבריו של האדם. 'אשר אין צמיד פתיל עליו', היינו שאין מחסום לפניו לאומיו ועיניו וכו'. אזי ודאי 'סמא הוא', יען כי בלי שמירה הרי שהוא בסכנת כל סומא שבעולם. הנה כי כן, פרשת פרה אדומה הרומזת לעמל התורה ושמירה מחטאים, היא התיקון לחטא העגל אשר כאמור נגרם מחסרון לימוד התורה, יען כי בלעדיה אין שמירה לאדם והוא חשוף לכל הפגעים הרוחניים – עד כדי נפילה לשאול תחתית!

וכאן המקום אתי, להזכיר את ביאורו המתוק של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל על דברי הש"ס (קדושין ל, ב): 'תנא דבי רבי ישמעאל, בני אם פגע בך מנוול זה משכרו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח, ואם ברזל הוא מתפוצץ...' והעיד הרב, מדוע בחדא מחתא נשתנה שמו של היצר הרע שלש פעמים, מתחילה קוראו 'מנוול ואח"כ 'אבן' ואח"כ 'ברזל'. וביאר בסוב טעם, שאינו דומה היצר"ר אשר מחוץ לבית המדרש – ליצר הרע אשר בתוך בית המדרש. שכן מחוץ לבית המדרש חשוף האדם לכל מעשה הנבלה אשר זומם עליו יצרו. ברם בתוך בית המדרש – כאשר האדם מחובר לתורה, אזי היצר"ר אינו יכול להפיל במעשים אסורים זולת 'אבן' – אין תלמוד עם ראש אבן שאינו מבין כלום. ועל זה הבטיחו הכתוב – אל לך לחשוש מכך, שכן אם 'אבן' הוא נימוח ואם 'ברזל' הוא מתפוצץ – אין דבר העומד בפני הרצון!

מי חכם וישמור אלה – לדבוק בלימוד התורה בכל כוחו, ואם מוכרח הוא לצאת לעבודתו עדי ערב, לפחות יקבע עתים לתורה פעמיים בכל יום – לילה ויום, לקיים מה שנאמר 'ותגית בו יומם ולילה'. ובשכר זאת תגן התורה בעד מפני הסורים ותצילוך מהיצר הרע.

בבית אהל אלו ואביר

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות חודש ניסן

מכירת חמץ

ש - אלו מוצרים של חמץ ניתן להשאירם בבית ולמוכרם במכירת חמץ, ואלו מוצרים צריך לבערם מן הבית ולשורפם בשריפת חמץ?

ת - מעיקר הדין אפשר לסמוך על מכירת חמץ לגוי באמצעות הרבנות המקומית לגבי כל מוצרי החמץ, ובלבד שיציעו במקום מיוחד וימכרו כדת וכדין. אולם נהגו שלא להשאיר בבית חמץ גמור, כגון מיני מאפה או איטריות וכדומה, ושורפים אותם בערב פסח בבוקר בשריפת חמץ. וכן ראוי לנהוג במקום שאין הפסד מרובה.

ש - כלים של חמץ שאין בדעתו להשתמש בהם כל ימי הפסח, האם צריך למוכרם לגוי במכירת חמץ כדי להשתמש בהם לאחר הפסח?

ת - כלים של חמץ מותרים בשימוש אחר הפסח, גם בלא מכירה לגוי, אולם יש להקפיד ולהצניעם במקום מיוחד במשך כל ימי הפסח. ואדוברה צריך להזהר שלא לכלול כלים אלו במכירת החמץ שיש ברשותו, ואם עשה כן, יש להצריכם טבילה בלי ברכה אחרי הפסח, בין בכלי מתכות ובין בכלי זכוכית, כדין כלים שנרכשו מגוי. ויש מחמירים למכור רק את החמץ הנודבק בדופני הכלים, וכן הנהגנו בכתב ההרשאה ובשטר המכירה פה עיה"ק באר שבע יע"א.

ש - בעלי חנויות מזון שאינם שומרי תורה ומצוות אשר מכרו את חמצם לגוי באמצעות הרבנות, ויש ברשותם תעודת המעידה על כך, האם ניתן לסמוך על מכירתם?

ת - כיון שמכר את חמצו בקניין גמור וגם חתם על שטר ההרשאה, אין לחשוש שמא לא גמר בליבו למכור את החמץ. ופה עיה"ק באר שבע יע"א. הוספנו סעיפים חדשים, בשטר ההרשאה המסלקים חשש זה מכל וכל. ועל כן ניתן לסמוך על מכירתו אף אם אינו שומר תורה ומצוות והוא מחלל שבת בפרהסיא, ובלבד שיש ברשותו תעודת רבנות מוסמכת המעידה על כך.

ש - חנויות מזון של נכרים, האם אפשר לרכוש מהם מוצרי חמץ מיד לאחר הפסח אף שאין ברשותם תעודת מכירת חמץ?

ת - כיון שגוי אינו מצווה על החמץ, פשוט שאינו צריך למוכרו. ועל כן אפשר לרכוש ממנו מוצרי חמץ (כשרים כמובן) לאחר הפסח, אף שאין ברשותו תעודת מכירת חמץ.

ש - מי שאינו יכול בעצמו למכור את חמצו באמצעות הרבנות, האם רשאי לעשות כן על ידי שליח?

ת - רשאי בעל החמץ למנות שליח במקומו למכור את חמצו ישירות לגוי או באמצעות הרבנות.

ש - עד מתי מותר למכור את החמץ?

ת - זמן מכירת החמץ ישירות לגוי, הוא עד סוף זמן שריפת חמץ. שכן לאחר הזמן הזה החמץ אסור בהנאה, ושוב אינו ברשותו כדי שיוכל למוכרו. והמוכר את חמצו לגוי באמצעות הרבנות, צריך להקדים קודם הזמן הזה כדי שהרבנות תוכל למכור את חמצו לגוי.

ש - מי שנזכר בערב פסח אחר זמן שריפת חמץ שלא מכר את חמצו האם יש לו תקנה?

ת - נראה שאין לו תקנה גם אם יבטל ויפקיר את חמצו לרבים, מפני שחששו חכמים שמא לא יפקירו בלב שלם. אולם במקום הפסד מרובה, אם הוציא את החמץ מרשותו וביטלו והפקירו בפני עדים קודם חצות היום, יש מקום להקל שיזכה שוב בחמץ לאחר הפסח, ובפרט אם היה אנוס או שוגג.

ש - מי שעבר ולא מכר את החמץ שברשותו, האם מותר לו להשתמש בו אחר הפסח?

ת - מי שעבר ולא מכר את החמץ שברשותו לגוי קודם הפסח, אותו החמץ אסור באכילה ובהנאה גם לאחר הפסח. לפיכך צריך מאוד להזהר שלא לרכוש מוצרים של חמץ אחר הפסח במקום שאין בו תעודת רבנות המעידה על מכירת חמץ. וכן הראוי שהרבנים וגבאי בתי הכנסת יזהירו על כך בפני הציבור ביום שביעי של פסח, ויסבירו בדרכי נועם את חומרת האיסור.

ש - חמץ שעבר עליו הפסח בשוגג או באונס, האם יש להתירו באכילה ובהנאה?

ת - חמץ שנמצא בבית ישראל אחר הפסח, אסור באכילה ובהנאה, בכל אופן, ובמקום הפסד מרובה, יש לסמוך על דעת המקילים להתירו בשוגג או באונס, ובלבד שביטלו בערב פסח קודם זמן איסורו.

ברכת האילנות

ש - מתי מברכים ברכת האילנות, ובאלו תנאים מברכים ברכה זו?

ת - ברכת האילנות היא ברכה חביבה מאד אשר אנו זוכים לברכה פעם אחת בשנה בלבד, ובאמצעותה אנו מודים להקב"ה שלא חיסר בעולמו כלים וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם. זמן הברכה, הוא בחודש ניסן כשרואה לפחות שני אילנות מאכל אפילו ממין אחד שבזמן שמוציאין פרחים. וכל המקדים לברך ברכה זו הרי זה משובח, ואין להשהות הברכה כדי לברך בציבור. עבר ולא בירך ברכה זו מכל סיבה שהיא בחודש ניסן, יברך בחודש אייר בלא שם ומלכות.

ש - האם מותר לברך ברכת האילנות בלילה?

ת - מעיקר הדין אפשר לברך ברכת האילנות גם בלילה, אולם עדיף לכתחילה לברך ברכה זו ביום כדי שיוכל לראות טוב יותר את האילנות בשעת הברכה, וגם כדי שיוכל לצרף לברכה את פסוקי התהילים ונתינת הצדקה כנהוג.

ש - האם מותר לברך ברכת האילנות בלא נטילת רשות מבעל האילנות?

ת - מותר לברך ברכת האילנות על עצים של אדם אחר גם בלא נטילת רשות ממנו. אך פשוט שאין לחדור לחצרו כדי לקיים ברכה זו, בלא נטילת רשות מבעל החצר. כמו כן מותר לברך ברכה זו על עצים אשר בבעלות העירייה, אף ללא נטילת רשות.

ש - האם אפשר לברך ברכה זו בשבת ויום טוב?

ת - לכתחילה נכון שלא לברך ברכה זו בשבת ויו"ט, ויש בו טעם גם על פי הסוד. אולם במקום הצורך כגון זיכוי הרבים הפוקדים את בתי הכנסת בעיקר בשבתות ויו"ט, יש לסמוך על המקילים.

ש - האם נשים חייבות בברכה זו?

ת - כאמור ברכה זו, היא ברכת שבח והודיה לקב"ה על מעשה הבריאה, ואף הנשים בכלל הודאה זו, לכן גם הנשים תברכנה ברכת האילנות.

קמחא דפסחא

ש - האם יש להעדיף נתינת מעות קמחא דפסחא ישירות לנצרך, או באמצעות גבאי צדקה?

ת - מעטת הצדקה המובחרת היא כשהנותן אינו יודע מי המקבל, והמקבל אינו יודע מי הנותן. לפיכך טוב יותר למסור את מעות הקמחא דפסחא לגבאי צדקה נאמנים, וחזקה עליהם שיעשו מלאכתם נאמנה ויעניקו מעות אלו לנזקקים ביותר בעיר.

ש - האם צריך להעדיף קרוב משפחה נזקק על פני שאר עניים שבעיר?

ת - יש להעדיף קרוב משפחה נזקק, מדין "מבשרך אל תתעלם". כמו כן יש זכות קדימה לעניים שבשכונתו ועירו, מדין "עניי עירך קודמים". אולם טוב יותר לפרוס את תרומתו לכמה עניים ולא יתן כספו רק לעני אחד, וכדברי הגמרא "כל הנותן מתנותיו לכהן אחד מביא רעב לעולם".

ש - האם ניתן להשתמש בכספי מעשר לצורך חלוקת קמחא דפסחא?

ת - מותר להשתמש בכספי מעשר לצורך חלוקת מעות קמחא דפסחא, אך טוב שיעשה תנאי קבוע שיוכל תמיד להשתמש בכספי מעשרותיו לכל צורך של צדקה אשר יראה לו, ובכלל זה מצות קמחא דפסחא. וגם אם הפריש כבר את מעשרותיו בלא תנאי זה, יעשה התרה לנדרו בפני שמושה ואח"כ יעשה תנאי זה.

חכמת הפרצוף

רבי יוסף-שלמה כהנמן נדד בין הקהילות הגדולות והחשובות בארה"ב לגייס כסף למוסדותיו. יום אחד נקלע לקהילה יהודית, לא-הרוחק מבוסטון. בפנקס הכתובות שלו הופיע שמו של ראביי צעיר, יליד ארה"ב, בלי שום פירוט נוסף על אופיו ואישיותו.

הראביי הצעיר קיבל את האורח באדיבות, ואף הציע להתלוות אליו לסבב בין בתייהם של נכבדי הקהילה ועשיריה. בעברם מכתובת לכתובת הגיעו לביתו של אחד מעשירי העיר.

הראביי אמר לאורחו כי לדעתו המאמץ מיותר, שכן האיש קמצן. ומיד הוסיף ואמר: "אני אומר זאת אף-על-פי שרבה של לובלין, הגאון רבי מאיר שפירא, שביקר אצלנו לפני זמן-מה, השכיל לקבל מגביר זה תרומה נכבדה לשיבתו".

"מיהו האיש וכיצד הצליח אצלו הרב מלובלין?", חקר האורח את מלווהו. זה סיפר על הגביר ועל פרטי

ההתרחשות, מדגיש כי גם בעיניו המקרה הוא בגדר תעלומה.

"כשהגיע לכאן הרב מלובלין, פניתי לאותו גביר וביקשתי לקבוע פגישה לאורח החשוב. הגביר הסכים ובשעה היעודה הופענו במשרדו. אצלי יש

סכום קבוע, והראביי שלנו יודע זאת היטב; אני נותן חמישים דולר ולא

יותר!"; פסק ביושב. אני, שהכרתי, לא הופתעתי, ולכן גם לא התאכזבתי.

לעומתי, הרב מלובלין התאכזב קשות. 'תודה רבה, לא לכך התכוונתי', אמר

וקם מכיסאו כדי לצאת מהמשרד. "רגע קודם שיצא פנה לפתע הרב אל

הגביר: 'יש לי דבר-מה אל כבודו, אולי יסכים לשמוע אותי ביחידות?', שאל.

'בבקשה', ענה הגביר והזמין את הרב לחדר סמוך. הרב מלובלין התנצל

לפניי והבטיח שהשיחה לא תאריך זמן רב. כעבור כמה דקות סיימו השניים

להסתודד ושוב למשרד בפנים שוחקות.

"הגביר הושיט לרב מלובלין המחאה מכובדת על סך אלף דולרים, ואף

הבטיח לסייע לו גם להבא. הרב מצידו העתיר על ראש הגביר שפע

ברכות ונפרד ממנו בפנים צוהלות". כך סיפר הראביי לאורחו.

למשמע הדברים החל הרב כהנמן לחכוך בדעתו, בניסיון לפתור את

החידה. הוא הוסיף לחקור את מלווהו, וזה אמר כי בעיניו הרב מלובלין "עשה

מעשה קסם" כשהצליח לחלץ מהגביר הקמצן סכום נכבד כל-כך. האיש אף

הוסיף וסיפר, כי "בדרכנו חזרה ניסיתי לדלות מפיו של הרב מלובלין את תוכן

שיחתם הקצרה, שחוללה את המהפך המופלא, אולם הוא השיב לי כי כבר

נתן את מילותיו לגביר שלא לגלות את הסוד".

לפתע הבריק רעיון בראשו של הרב כהנמן. "אני מסכים שאין כל טעם כי

נלץ לביתו של אותו גביר; יהיה בכך משום בזוז זמן", אמר לבן-לווייתו.

לאחר שסבב הביקורים המשותף של השניים הסתיים, הם נפרדו לדרכם.

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע

עשה לך רב

שאלות הלכתיות רבות ומגוונות בכל התחומים מגיעות מידי יום ללשכת כב' רב העיר שליט"א, הן באמצעות הטלפון והן במכתבים או במפגשים ישירים עם כב' רב העיר שליט"א, ובמיוחד בימים אלו לקראת חג הפסח הבעל"ט אשר ראוי לשון היטב היטב את דיני הפסח כי רבים הם וכדי שנדע לנהוג להלכה ולמעשה,

יועמד קו פתוח לרשות הציבור
בכל שאלה הלכתית בלשכת רב העיר
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א
ביום - 08-6204007 | בלילה - 08-6436531

כמו"כ ניתן לפנות לרבני השכונות והעדות
בכל שאלה הלכתית
(הרשימה לפי סדר א' - ב')

08-6204000	משרדי הרבנות והמועצה הדתית
08-6281060	הרה"ג אבוהצירא פנחס שליט"א
08-6437640	הרה"ג אמסלם שלמה שליט"א
054-4458522	הרה"ג ביינה מזור שליט"א
054-4348747	הרה"ג דהאן יוסף שליט"א
054-2002934	הרה"ג חדאד ישראל שליט"א
054-4586152	הרה"ג טריקי אברהם שליט"א
054-4334490	הרה"ג כהן יורם שליט"א
052-8903964	הרה"ג כהן שמעון שליט"א
052-7127337	הרה"ג מאמאן אברהם שליט"א
054-6351021	הרה"ג מנגשה אלעזר שליט"א
054-4600282	הרה"ג נמש יעקב שליט"א
050-7282947	הרה"ג סויסא מאיר שליט"א

בברכת התורה
יהושע (שוקי) דמרי
ממונה המועצה הדתית

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

הודעה חשובה

דרושים משגיחי כשרות
למהלך ימי חג הפסח בהשגחה צמודה

לפרטים יש לפנות
מח' הכשרות ליעל: 08-6204000 שלוחה 5
או לרב יעקב אטלן: 054-9210545
כזכרה
"מחלקת הכשרות"

שבת שלום

כמה שעות אחד כך פנה הגאון לביתו של 'הגביר הקמצן'. בינו לבין עצמו כבר החליט כי לא יבקש מהגביר תרומה כספית, אלא דבר אחר לגמרי.

כשהופיע בלשכת הגביר קידמו הלה בתמיחה גדולה: "מדוע הטריח כבוד הרב את עצמו לבדו; ומדוע לא ביקש מהראביי שלנו להתלוות אליה?".

חיוך קל עלה על שפתי הרב. "באתי לכאן לבדי, משום שלא התכוונתי לבקש ממך תרומה", ענה. תשובתו התמיחה את הגביר: "לשם-מה אפוא טרח ובא אלי?".

"מבקש אני כי תגלה לי כיצד השכיל הרב מלובלין לקבל מידך תרומה

נכבדה לטובת ישיבתו. העניין חשוב לי, משום שאני מעריך גדול של הרב מלובלין ואני משוכנע כי יש הרבה

ללמוד מדרכיו", ענה לו הרב. הגביר חיך. "אם כך, מכיון שהאורח

הנכבד היה נבון דיו לבוא אליי לבדו, מוכן אני לגלות לו את הסוד", פתח

ואמר. "ובכן, אני יודע לכבד גדולי תורה,

אבל מה אעשה והראביי הצעיר שגדחק להתמנות לרב הקהילה רחוק

מלכבד את משרת הרבנות, אלא להפך. האורחים הנכבדים, הסרים אלינו

לביקור קצר, אינם יודעים כי הוא מזלזל במצוות, אבל אני יודע את

האמת. במה אוכל להביע את הסתייגותי מהאיש ולהעמידו באור

נכון בעיני הרבנים המכתמים את רגליהם מעבר לים? בזה שאני פוסק

לרבנים הבאים עמו – 'חמישים דולר ולא יותר'.

"אך כשהגיע לכאן הרב מלובלין, ראיתי לפניי גאון וחכם אמיתי. לאחר

שהתבונן ביחסי הנקשה אל הראביי שלנו, ביקש לשוחח עמי ביחידות.

מפני כבודו הסכמתי מיד. כשנסגרה הדלת פנה אליי בשאלה ישירה –

'אמר לי מר, איך נראה בעיניו ראביי כזה, שגדל והתחנך באמריקה?'

בשמעי את שאלתו התרגשתי מאוד והושטתי לו את ידי. 'אם-כן, גם

האורח הנכבד מבחין במהותו המפוקפקת של הראביי שלנו. עכשיו

יש לנו שפה משותפת', אמרתי לו. "אראז הסביר לי הרב מלובלין, כי

יעבור זמן עד שתוכל אמריקה לגדל רבנים משלה, ובינתיים עלינו לבסס

ולפתח ישיבות גבוהות, בלובלין ובמקומות נוספים, כדי לגדל ולחנך

רבנים גדולי-תורה, שבבוא היום יאירו גם את אמריקה. מכיון שהגענו

לתמימות-דעים בינינו נתתי לו תרומה נכבדה".

הגביר השתתק לרגע ונתן ברב שלפניו מבט חד. "ומפני שגם כבודו הבין זאת

ובא אליי לבדו, ראוי אף הוא לתרומה נכבדה!", חתם. בר-במקום הוציא את

פנקס ההמחאות שלו ומסר לאורחו תרומה נכבדה למוסדותיו.

לעילוי נשמת

הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל

בר עליה ז"ל

והרבנית רחל טריקי ע"ה

בת סימני ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

